

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ
УКРАЇНИ**

Кафедра загальної екології, радіобіології та безпеки життєдіяльності

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан агробіологічного факультету

Віталій КОВАЛЕНКО

2024 р.

“СХВАЛЕНО”

на засіданні кафедри загальної екології, радіобіології
та безпеки життєдіяльності

Протокол № 11 від “ 22 ” травня 2024 р.

Завідувач кафедри

Алла КЛЕПКО

”РОЗГЛЯНУТО ”

Гарант ОПІІ Садівництва,

плодоовочівництва та виноградарства

Іван ФЕДОСІЙ

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

БЕЗПЕКА ПРАЦІ ТА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ

(шифр і назва навчальної дисципліни)

Галузь знань: **20 «Аграрні науки та продовольство»**

Спеціальність: **203 «Садівництво, плодоовочівництво та виноградарство»**

Освітня програма: **«Садівництво, плодоовочівництво та виноградарство»**

Факультет: **агробіологічний**

Розробники: доцент, кандидат сільськогосподарських наук, старший науковий співробітник Бондарь В.І., старший викладач, кандидат сільськогосподарських наук Сальнікова А.В.

Київ – 2024 р.

Опис навчальної дисципліни
«Безпека праці та життєдіяльності»

Галузь знань, спеціальність, освітня програма		
Освітній ступінь	Бакалавр	
Спеціальність	201 «Агрономія»	
Освітня програма	«Садівництво, плодоовочівництво та виноградарство»	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Обов'язкові компоненти ОПП за рішенням вченої ради університету	
Загальна кількість годин	120	
Кількість кредитів ECTS	4	
Кількість змістовних модулів	2	
Курсовий проект (за наявності)	відсутній	
Форма контролю	залік	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм здобуття вищої освіти		
	Денна форма здобуття вищої освіти	Заочна форма здобуття вищої освіти
Рік підготовки	2	3
Семестр	3	5
Лекційні заняття	15 год	6 год.
Практичні, семінарські заняття	15 год	4 год
Лабораторні заняття	-	-
Самостійна робота	90 год	110 год
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми здобуття вищої освіти	2 год	

1. Мета, завдання, компетентності та програмні результати навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни «Безпека праці і життєдіяльності» є теоретико-практична підготовка спеціалістів спроможних на основі отриманих знань та навичок забезпечити власне тривале повноцінне життя в суспільстві, що динамічно змінюється, та розпізнавати і проводити в життя заходи по забезпеченню безпеки життєдіяльності серед підлеглого виробничого персоналу в повсякденних умовах життя та за умов надзвичайних ситуацій. безпеку.

Завдання курсу передбачає опанування знаннями, вміннями та навичками вирішувати професійні завдання з обов'язковим урахуванням галузевих вимог щодо забезпечення безпеки персоналу та захисту населення в небезпечних та надзвичайних ситуаціях і формування мотивації щодо посилення особистої відповідальності за забезпечення гарантованого рівня безпеки функціонування об'єктів галузі, матеріальних та культурних цінностей в межах науково-обґрунтованих критеріїв прийнятого ризику.

Набуття компетентностей:

інтегральна компетентність (ІК): Здатність розв'язувати фахові спеціалізовані складні задачі та практичні проблеми професійної діяльності у садівництві і виноградарстві або у процесі навчання, що передбачає застосування положень і методів відповідної науки і характеризується комплексністю та визначеністю умов.

загальні компетентності (ЗК):

ЗК 8. Навички здійснення безпечної діяльності.

ЗК 11. Прагнення до збереження навколишнього середовища.

спеціальні (фахові) компетентності (СК)

СК 9. Здатність оцінювати і забезпечувати якість виконуваних робіт

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН 4. Порівнювати та оцінювати сучасні наукоо-технічні досягнення у галузі садівництва та виноградарства

ПРН 16. Організовувати результативні і безпечні умови роботи

ПРН 17. Володіти знаннями і навичками необхідними для вирішення виробничих завдань, пов'язаних з виробничою діяльністю.

2. Програма та структура навчальної дисципліни для

- повного терміну денної (заочної) форми здобуття вищої освіти;

- скороченого терміну денної (заочної) форми здобуття вищої освіти.

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин													
	Денна форма							Заочна форма						
	тижні	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
			л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
Змістовий модуль 1. Принципи забезпечення життєдіяльності														
Тема 1. Категорійно-понятійний апарат з безпеки життєдіяльності, таксономія небезпек. Ризик як кількісна оцінка небезпек	2	7	1	1			5	7						7
Тема 2. Природні загрози та характер їхніх проявів і дії на людей, тварин, рослин, об'єкти економіки	2	8	1	1			6	7,5	0,5					7
Тема 3. Особливості функціонування організму людини та чутливість до впливу небезпечних факторів	2	8	1	1			6	7,5	0,5					7
Тема 4. Техногенні небезпеки та їхні наслідки	2	8	1	1			6	7,5		0,5				7
Тема 5. Соціально-політичні небезпеки, їхні види та характеристики. Соціальні та психологічні фактори ризику. Поведінкові реакції населення у НС.	1	6	1	0,5			5	7,5		0,5				7

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Разом за змістовим модулем 1	9	32	8	8			16	30	1	1			28
Змістовий модуль 2. Організаційно-функціональна структура та методологія безпеки													
Тема 6. Застосування ризик орієнтованого підходу для побудови імовірнісних структурно-логічних моделей виникнення та розвитку НС	2	8	1	1			6	8	0,5	0,5			7
Тема 7. Менеджмент безпеки, правове забезпечення та організаційно-функціональна структура захисту населення	2	5	1	1			3	7					7
Тема 8. Управління силами та засобами ОГ під час НС	1	8	1	1			6	7,5	0,5				7
Разом за змістовим модулем 2	7	21	1	0,5			5	7,5		0,5			7
Усього годин	15	60	8	7			45	60	2	2			56

3. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	2	3
1	Практична робота 1. Статистична оцінка небезпечних і шкідливих чинників для життя людини.	0,5
2	Практична робота 2. Інфекційні захворювання. Правила поведінки населення при проведенні ізоляційно-обмежувальних заходів. Визначення рівня метеочутливості людини	1
3	Практична робота 3. Визначення основних психофізіологічних властивостей людини та їх вплив на безпеку	1
4	Практична робота 4. Аналіз небезпеки під час роботи зі шкідливими та вибухопожежонебезпечними речовинами. Хімічна безпека у сільському господарстві	1
5.	Практична робота 5. Соціальне середовище. Визначення рівня стресостійкості, а також визначення типів поведінки особистості у конфліктній ситуації	1
6	Практична робота 6. Визначення впливу якості продукції садівництва і овочівництва на здоров'я людини.	1
7	Практична робота 7. Екологічна оцінка ризику. Визначити екологічну оцінку ризику застосування пестицидів у різних кліматичних зонах України.	1

1	2	3
8	Практична робота 8. Правила поведінки при виникненні надзвичайних ситуацій	0,5
Всього		7

4. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	2	3
1	Практична робота 1. Статистична оцінка небезпечних і шкідливих чинників для життя людини.	3
2	Практична робота 2. Інфекційні захворювання. Правила поведінки населення при проведенні ізоляційно-обмежувальних заходів. Визначення рівня метеочутливості людини	3
3	Практична робота 3. Визначення основних психофізіологічних властивостей людини та їх вплив на безпеку	3
4	Практична робота 4. Аналіз безпеки під час роботи зі шкідливими та вибухопожежонебезпечними речовинами. Хімічна безпека у сільському господарстві	3
5	Практична робота 5. Соціальне середовище. Визначення рівня стресостійкості, а також визначення типів поведінки особистості у конфліктній ситуації	3
6	Практична робота 6. Визначення впливу якості продукції садівництва і овочівництва на здоров'я людини.	3
7	Практична робота 7. Екологічна оцінка ризику. Визначити екологічну оцінку ризику застосування пестицидів у різних кліматичних зонах України.	3
8	Практична робота 8. Правила поведінки при виникненні надзвичайних ситуацій	3
9	Вивчення тем, що виносяться на самостійне опрацювання	10
10	Написання рефератів і доповідей	6
11	Підготовка до підсумкової атестації.	5
Всього		45

5. Засоби діагностики результатів навчання

- екзамен;
- модульні тести;
- реферати;
- наукові есе;
- виконання та презентація самостійних робіт;
- захист практичних робіт.

6. Методи навчання

1. Словесний метод (лекція, дискусія, співбесіда, активізації творчої активності – ігри, метод круглого столу та «лабіринту дій», тощо).

2. Практичний метод (проведення вирішення практичних індивідуальних завдань в умовах непередбачуваних ситуацій та часових меж).

3. Наочний метод (метод ілюстрацій, метод демонстрацій, показу моделей та результатів спостереження спостереження).

4. Робота з навчальною літературою (конспектування, тезування, анотування, рецензування, складання реферату).

5. Відеометод (дистаційні, мультимедійні, веб-орієнтовані, тощо).

6. Самостійна робота (виконання індивідуальних самостійних завдань практичного та теоретичного спрямування).

7. Індивідуальна науково-дослідна робота здобувачів вищої освіти, зокрема, розвиток самостійно-пізнавальної діяльності – проблемно-інформаційні, проблемно-пошукові та дослідницькі методи.

8. Інтерактивні методи – метод сценаріїв, робота в малих групах. Технології кооперативного навчання (“робота в парах”, “ротаційні (змінювані) трійки”, “два – чотири – всі разом”, “карусель”, “робота в малих групах”, “акваріум”). Інтерактивні технології колективно-групового навчання (“обговорення проблеми в загальному колі”, “мікрофон”, “незакінчені речення”, “мозковий штурм”, “навчаючи – учись”, “ажурна пилка”, “аналіз ситуації” (case-метод), “вирішення проблем”, “дерево рішень”);

9. Інтерактивні технології опрацювання дискусійних питань (“метод ПРЕС”, “займи позицію”, “зміни позицію”, “неперервна шкала думок” (“нескінченний ланцюжок”), дискусія, дискусія в стилі телевізійного ток-шоу, оцінювальна дискусія, дебати).

7. Методи оцінювання

- екзамен;
- усне або письмове опитування;
- модульне тестування
- командні проєкти;
- наукові есе;
- захист практичних робіт;
- презентації та виступи на наукових заходах;
- виконання самостійних робіт.

8. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти.

Оцінювання знань здобувача вищої освіти відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національні оцінки згідно з таблицею 1 чинного «Про екзамени та заліки у НУБіП України».

Таблиця 1. Співвідношення між національними оцінками і рейтингом здобувача вищої освіти

Оцінка національна	Рейтинг студента, бали
Відмінно	90-100
Добре	74-89
Задовільно	60-73
Незадовільно	0-59

Для визначення рейтингу студента (слухача) із засвоєння дисципліни $R_{\text{дис}}$ (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу студента (слухача) з навчальної роботи $R_{\text{нр}}$ (до 70 балів): $R_{\text{дис}} = R_{\text{нр}} + R_{\text{ат}}$.

9. Навчально-методичне забезпечення

- Електронний курс з дисципліни: Безпека праці і життєдіяльності «Безпека життєйності». URL: <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=1415>;
- конспекти лекцій та їх презентацій (в електронному вигляді)

<https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=1415>;

- підручники, навчальні посібники, практикуми;

1. Піскунова Л.Е. Бондарь В.І., Зубок Т.О. Безпека праці та життєдіяльності: Підручник. Київ, 2022. 396с.
2. Piskunova L., Bondar V. Labor safety and vital activity for students of English groups: Workbook of course. Kyiv. 2019, 202 p.
3. Безпека праці та життєдіяльності: [Навчально-методичний посібник] (Друге видання, перероблене і доповнене) / Піскунова Л.Е, Бондарь В.І., Зубок Т.О. – К.: ЦП «Компринт», 2022. – 386 с.

- методичні матеріали щодо вивчення навчальної дисципліни для здобувачів вищої освіти денної та заочної форм здобуття вищої освіти.

1. Піскунова Л.Е. Робочий зошит для практичного вивчення дисципліни Безпека праці та життєдіяльності студентами денної та заочної форми навчання. Київ, 2023. 110 с.
2. Піскунова Л.Е. Методичні рекомендації для вивчення та проведення практичних робіт з дисципліни Безпека праці та життєдіяльності студентами денної та заочної форми навчання. Київ, 2023. 101с.
3. Piskunova L. Bondar V. Labor safety and life protection: Study guide. Kyiv. 2020, 306 с.

10. Рекомендовані джерела інформації

1. Гороховський Є.Ю. Безпека життєдіяльності: конспект лекцій для здобувачів ступеня вищої освіти бакалавра всіх напрямів підготовки. Запоріжжя: ЗНУ, 2020. 105 с.
2. Желібо Є.П. Безпека життєдіяльності. Навчальний посібник. / за ред. Є.П. Желібо. – Ірпінь : Ун-т державної фіскальної служби України. 2020. 256 с.
3. Безпека життєдіяльності та цивільний захист: Підручник. / О. Г. Левченко, О. В. Землянська, Н. А. Праховнік, В. В. Зацарний; КПІ ім. Ігоря Сікорського. – Київ: Каравела, 2021. – 268 с.
4. Безпека життєдіяльності та охорона праці: підручник / [В. В. Сокурєнко, О. М. Бандурка, С. М. Бортник та ін.]; за заг. ред. В. В. Сокурєнка ; Харків. нац. ун-т внутр. справ. – Харків : ХНУВС, 2021. 308 с.
5. L. Piskunova, T. Zubok, I. Pryimachenko Training manual for the discipline "Safety of work and Life" for students majoring in 291 "International Relations, Public Communications and Regional Studies" – «КОМПРИНТ», 2023. 237р.
6. Мелєх Л.В. Безпека життєдіяльності та охорона праці: навчальний посібник / Мелєх Любомира Володимирівна. – Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2022. 219 с.
7. Грибан В.Г. Безпека життєдіяльності та охорона праці : підручник / В.Г. Грибан, А.Є. Фоменко, Д.Г. Казначєєв. – Дніпро : ДДУВС, 2022. 388 с.
8. Labor safety and life protection. Study guide. – Piskunova L.; Bondar V. - K.: Publishing and editorial department NULES of Ukraine, 2020. 306 с.
9. Безпека життєдіяльності: Журнали за 2020-2022 роки.
10. Білько Т.О. Домедична допомога на підприємстві: Методичні вказівки щодо проведення ділової гри. Київ, 2020. 18 с.
11. Сайт Верховної Ради України URL: <http://www.rada.gov.ua>. (дата звернення: 10.05.2024).
12. Сайт Кабінету Міністрів України URL: <http://www.kmu.gov.ua>. (дата звернення: 10.05.2024).
13. Сайт Ради національної безпеки і оборони України URL: <https://www.rnbo.gov.ua/>. (дата звернення: 10.05.2024).
14. Сайт Міністерства охорони здоров'я України URL: <http://www.moz.gov.ua>. (дата звернення: 10.05.2024).
15. Сайт Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України URL: <http://www.menr.gov.ua>. (дата звернення: 10.05.2024).
16. Сайт Всесвітньої організації охорони здоров'я URL: <https://www.who.int>.